

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésére vonatkozó szószólói elemzés ismertetése

Zentainé dr. Gáspár Vera

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmé t Ellátó Biztos helyettes
Titkárságának vezető-főtanácsosa

Budapest, 2022. szeptember 26.

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Érintett témakörök

Ajbt. 3. § (1) bekezdés g) pont: jogalkotási javaslat – a jövő nemzedékek jogainak érintettsége

- Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésére vonatkozó **alaptörvényi követelmények.**
- Az ökoszisztéma-szolgáltatások felmérése, értékelése, ágazati integrálása kapcsán megfogalmazott **stratégiai** szintű elvárások.
- Uniós és hazai **jogszabályi alapok.**
- A biológiai sokféleség, az ökoszisztémák és az általuk nyújtott szolgáltatások hosszú távú megőrzése céljából szükséges **jogalkotási és jogalkalmazási javaslatok.**

- Földünkön minden élet, valamint minden emberi tevékenység **ökoszisztémákhoz kapcsolódik** és azokon alapul.
- Az általuk biztosított javak és szolgáltatások **létfontosságúak a jólét és a jól-lét fenntartásában**, valamint elengedhetetlenek a gazdasági és társadalmi fejlődéshez.
- Nem érzékelhető az ökoszisztémák fontossága
→ közjószág, túlhasználat, degradáció.
- A biológiai sokféleség nagyarányú csökkenésének következményei **súlyosan veszélyeztetik az emberi jogokat** és gazdaságunk, társadalmunk alapjait is.
- Egészséges környezet hiányában **veszélybe kerülnek az élethez, az egészséghez, az élelmiszerhez és a biztonságos ivóvízhez fűződő alapvető jogok.**

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

NÖSZTÉP

- Magyarország ökoszisztéma-alaptérképe.
- Hazai ökoszisztémák állapotértékelésének módszertana.
- Ökoszisztémák állapotértékelése és térképezése.
- 12 kiválasztott ökoszisztéma-szolgáltatás (pl.: beporzás, klíma-szabályozás, mikroklíma-szabályozás, árvíz kockázat-csökkentés, rekreáció) értékelésének és térképezésének módszertana.

stratégiai keretek meghatározása
eredmények ágazati integrálása
a jogszabályi előírások megállapítása
jogszabály-alkalmazási útmutatók kidolgozása

ökoszisztéma-
szolgáltatások

a természet ajándékai

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Alaptörvényi kötelezettségek

Nemzeti Hitvallás:

- a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta
- értékeinek ápolása és megóvása
- a természeti erőforrásaink gondos használatának védelmezése

Alaptörvény P) cikk:

- A természeti erőforrások, többek között a biológiai sokféleség, a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

Alaptörvény 38. cikk:

- A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata

Az Alkotmánybíróság a döntéseiben egyértelművé tette az állam (és mindenki) feladatait a biodiverzitás megőrzése tekintetében.

- 1) Védelem, megőrzés és fenntartás kötelezettsége
- 2) Megelőzés és az elővigyázatosság követelménye
- 3) Távlatos tervezés kötelezettsége
- 4) Takarékos erőforrás-gazdálkodás

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Stratégiai követelmények

SDG

Biológiai Sokféleség Egyezmény

IPBES jelentés

EU Biodiverzitás Stratégia

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia

Nemzeti Fejlesztés 2030

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv

Nemzeti Tájstratégia

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Jogszabályi alapok

- Környezethasználat során elővigyázatosság, környezeti elemek kímélete, védelme, takarékos használata.
- Élővilág igénybevétele ne károsítsa a természetes folyamatokat, biológiai sokféleséget.

Ökoszisztéma-szolgáltatás: azok a javak (termékek és szolgáltatások), amelyeket az ökológiai rendszer természetes vagy átalakított formájában nyújt, növelve a társadalom és tagjai jóllétét.

- KHV kötelezettség alá tartozó tevékenység esetén természeti állapotfelmérést kell készíteni.
- Az állapotfelmérés magában foglalja többek között az ökoszisztéma-szolgáltatás felmérésének eredményét is.
- Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésének eredményét az egyes szakpolitikai stratégiai tervdokumentumok előkészítése, valamint megvalósítása során figyelembe kell venni.

Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV)

A környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek és programok környezeti, fenntarthatósági, élővilágvédelmi, klímavédelmi vizsgálata.

A környezeti, természeti, biodiverzitás-védelmi szempontok lehető legkorábbi tervezési fázisban való figyelembe vétele.

A tervek és programok kidolgozásakor figyelembe kellene venni a biodiverzitás által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatásokat is.

A tervezés során integrált „ökoszisztéma” megközelítést kellene alkalmazni.

Környezeti hatásvizsgálat (KHV)

Az ökoszisztéma-szolgáltatás felmérésének eredményét a törvényi felhatalmazás alapján elsősorban a környezeti hatásvizsgálati eljárásban kell és lehet megjeleníteni és felhasználni.

Környezeti hatások átfogó (rendezett) feltárása, a hatások által érintettek tájékoztatása és véleményük kikérése, figyelemmel az elővigyázatosság, megelőzés, szennyező fizet elveire.

A beruházások természetre, biológiai sokféleségre, természeti erőforrásokra, és a tényezők közötti kölcsönhatásokra irányuló hatásainak vizsgálata.

A mai gyakorlatnál alaposabb, körültekintőbb és mélyebb szakmai megalapozottságú vizsgálatok készítése.

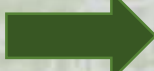

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Javaslatok

Az SKV kötelezettség alá tartozó tervek és programok környezeti vizsgálatára, illetve a KHV kötelezettség körébe tartozó beruházások engedélyezési eljárására vonatkoznak.

Eljárások célja: a környezeti elemekre, illetve a környezeti elemek rendszereire gyakorolt hatásokat felmérése és értékelése.

Hiányzó részletszabályok miatt jogalkotás.

Gyakorlati jogalkalmazási útmutatók kidolgozása.

Döntéshozásban, engedélyezésben szerepet játszó szakemberek továbbképzése.

Javaslatok 2

A tervek, programok, beruházások esetén fel kell tárni, hogy milyen természeti erőforrások, ökoszisztémák érintettek, valamint az azok által nyújtott szolgáltatásokra milyen hatást gyakorol a tevékenység megvalósítása.

Cél:

- ökoszisztéma-szolgáltatások erdőlálásának megakadályozása
- biodiverzitás, ökoszisztéma-szolgáltatások minőségének, mennyiségének megőrzése
- alternatívák kidolgozása az ökoszisztéma-szolgáltatásokra gyakorolt esetleges káros hatások minimalizálása érdekében
- ökoszisztéma-szolgáltatások által nyújtott előnyök biztosítása

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Jogalkotással kapcsolatos javaslatok

SKV

- SKV eljárás több fázisába integrálás:
 - a várható jelentős környezeti hatás megállapítása
 - a terv vagy program várható környezeti és egészségi hatásainak értékelése
- Nem elég a természeti erőforrások közvetlen igénybevételére vonatkozó információk feltárása.
- Szükséges a természeti erőforrások által nyújtott szolgáltatások felmérése, értékelése, vizsgálata is.
- A természeti erőforrások által nyújtott szolgáltatások túlzott igénybevételének megakadályozása.
- A környezeti vizsgálat részeként az emberek egészségi állapotában, életminőségében fellépő változásokat is vizsgálni kell.

Jogalkotással kapcsolatos javaslatok

KHV

KHV eljárás több fázisába integrálás:

- Megalapozó információk összegyűjtése, értékelése
- Előzetes vizsgálati dokumentáció tartalmi követelményei
- Konzultációs kérelem tartalmi követelményei
- Környezeti hatás jelentőségének eldöntése
- Várható környezeti hatások vizsgálata, elemzése
- Környezeti hatástanulmány tartalmi elemei

Forrás: www.portfolio.hu

Általános biodiverzitás-védelmi kötelezettségek teljesítése.

Beruházási területre jellemző ökoszisztémákra, ökoszisztéma-szolgáltatásokra gyakorolt hatások felmérése, vizsgálata.

A végső hatásviselőre az emberre, természeti rendszerekre gyakorolt hatások során az ökoszisztéma-szolgáltatások figyelembe vétele.

Jogalkalmazással kapcsolatos javaslatok

- Az ökoszisztéma-alaptérkép használata ahol csak lehet.
- Szükséges szerint más felszínborítási, vagy élőhelytérképek használata.
- Bizonyos terveknel, beruházásoknál élőhelyek természetessége, állapota felmérése.
- A terv, program, illetve beruházás megvalósítása révén az ökoszisztémák természetességi állapotában bekövetkező változások vizsgálata.
- Az ökoszisztémákat veszélyeztető fő tényezők összegyűjtése és elemzése.
- Az ökoszisztéma szolgáltató képességére gyakorolt hatások vizsgálata.

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

jnho@ajbh.hu

Gaspar.Vera@ajbh.hu

